

Digitalisera BAS!

Vad innebär digitalisering av BAS-kontoplanen?

När man har bilden av hur digitaliseringen inom andra områden stormar fram, är det beklämmande att se hur digitaliseringen av finansiell information från kontering till finansiella rapporter hanteras, särskilt i Sverige där unika förutsättningar finns. Digitalisering ska naturligtvis inte införas för sin egen skull utan för att den löser ett stort antal problem för de rapporterande företagen och för rapportmottagarna. Branschen verkar oförstående för vad digitaliseringen innebär: Att marknaden ska kunna få en bild av företagets finansiella läge **i realtid**. Att möjliggöra åtkomsten av olika delar av företagets finansiella data **i realtid**.

Att programföretagen gör det möjligt för den som konterar transaktioner att ta del av vad som står i Bokföringsboken förenklar naturligtvis konteringen, men det är inte den stora poängen med digitaliseringen. Inte heller en *maskinläsbar kontoplan*, som innebär att programföretagen enklare kan ladda ner en ny kontoplan. Den stora uppgiften att tillgängliggöra konteringsdata i ett digitalt format och i realtid väntar ännu på sin lösning.

Hur kommer en digitalisering av baskontoplanen att förändra Sverige?

Definition av kontobegreppen

Sverige har en unik fördel i den svenska BAS-kontoplanen, där kontobegreppen är utförligt *analogt* definierade på över 600 sidor i *Bokföringsboken*. Konteringen i BAS kan ses som den minsta gemensamma nämnaren för finansiella data i företagen.

Vid en *digital definition* av BAS ska varje begrepp ges ett *digitalt namn* i ett *schema* som på ett standardmässigt sätt räknar upp samtliga definierade kontobegrepp. Ett exempel på ett digitalt kontonamn kan vara: *Goodwill_konto1070*. Genom att det digitala namnet i digitaliserade rapporter uppträder i par med tillhörande belopp i t.ex. en saldorapportfil kan en digitalstandardbaserad applikation hämta in uppgifterna i par. Nu kan vi t.ex. i en saldorapportfil för en viss period adressera varje konto och hämta saldot från det kontot. Genom standardiseringen görs detta oberoende av vilket program som används (VISMA, Fort Knox, Hogia, Björn Lundén osv), förutsatt att programmet stödjer digitaliseringsstandarden. Ett viktigt tillägg till BAS-kontoplanen är att kontobegreppet vid digitaliseringen definieras som *debet* eller *kredit*. Detta för att man ska kunna *summera* kontona på ett korrekt sätt. Likadant här blir summeringarna oberoende av vilket program man använder.

Användningen av de digitala kontobegreppen

Nu kan en rapportmottagare t.ex. ett försäkringsbolag hämta data från saldorapporten och summera kontona till sina försäkringsbegrepp. Säg att försäkringsbolaget i sin databas har definierat begreppet *Försäljning utanför EU*. Då måste försäkringsbolaget hämta saldona för *konto 3105 Försäljning av varor utanför EU* och *konto 3305 Försäljning av tjänster utanför EU* och summera dem. Allt

detta går att göra efter en digitalisering av BAS och dessutom **i realtid**. Om bara försäkringsbolagets begrepp är definierade så att de använder sig av den minsta gemensamma nämnaren *kontot* i BAS-kontoplanen, kan försäkringsbolaget hämta all information från konteringen i en sådan form att summerad konteringsdata kan gå rakt in i dess databaser. Detta sker utan att någon mellanhand går in, något som kan leda till fel i dataöverföringen. Allt ordnas via standarden. Dessutom har rollerna renodlats:

- Rapportmottagaren beslutar själv hur summeringarna från kontona till rapporten ska se ut, och all kontering i det rapporterande företaget finns tillgänglig via den standardiserade, summerade saldorapporten, bara det rapporterande företaget godkänner förfarandet.
- Programföretagens roll är att följa digitaliseringsstandarden och slipper att utföra egna summeringar från konton till rapporter.
- Har det rapporterande företaget bara konterat rätt, blir rapporten via standarden korrekt; företaget blir oberoende av det använda programmet och risken för fel i rapporten minskas radikalt.

När programföretagen inte har en gemensam standard för huruvida ett konto klassas som debet eller kredit och om de har olika summeringsregler från konton gentemot t.ex. en årsredovisning, ökar risken för fel. Det kan vara en delförklaring till att ca 100 000 av 300 000 av inkomna digitala årsredovisningar inte har varit korrekta, något som Jens Nylanders AI-utvärdering har uppmärksammat.

När rapporteringen sker i realtid får rapportmottagaren en färsk bild av företaget jämfört med t.ex. en årsredovisning. Härigenom kan det rapporterande företaget snabbt och med liten risk för fel t.ex. få besked om försäkring, lån, krediter eller betalning på faktura, bara för att nämna några exempel. Genom att finansiella data på detta sätt sammanställs på ett strukturerat sätt, finns också bättre förutsättningar via t.ex. AI att bearbeta data.

Vilken standard bör användas vid digitaliseringen av BAS?

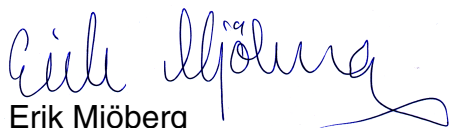
Flera röster har höjts för att t.ex. använda att formatet JSON (Javascript Object Notation) för digitaliseringen. Då bör man notera att ingen nationell eller internationell organisation erkänner standarden som ett format för digital definiering. Inte heller kan SIE användas, eftersom SIE inte digitalt kan definiera en kontoplan. Argument som att XBRL (eXtensible Business Report Language) är ett för tungt format säger mer om den som hävdar så än om formatets lämplighet. Och det bör betonas att XBRL redan kommer att användas i företagens interna hantering av hållbarhetsfrågor. I hållbarhetsarbetet lyfts fram att behovet att jämföra hållbarhetsdata med finansiella data är centralt, s.k. *due diligence* eller *dubbel väsentlighetsanalys*. Att både hållbarhetsdata och finansiella data föreligger i samma format blir då en självklarhet. Dessutom är det finansiella, digitala rapportformatet ett XBRL-format såväl i Sverige, i EU och internationellt. XBRL är slutligen IT-mässigt en svensk SIS-standard, en europeisk och internationellt etablerad standard.

Kritiker mot XBRL har pekat på att standarden är oflexibel. Standarden ger emellertid alla möjligheter att i en presentation ge egna namn åt egenkomponerade konton. Dock måste kontona i BAS-hierarkin placeras under rätt kontoklass, kontogrupp och huvudkonto i enlighet med Bokföringsboken. Digitaliseringen innebär alltså ingen avvikelse från Bokföringsboken.

BAS-intressenternas förening har skapat den kontoplan i världen som bäst har tjänat företagen, vilket har visat sig genom att ca 95 % av företagen i Sverige har valt att tillämpa den. Nu återstår bara att med den analogt väldefinierade kontoplanen — jämfört med det hittills nedlagda arbetet — *ta det lilla steget* att digitalisera de analoga framgångarna. Detta skulle öppna för:

- att skapa fler och snabbare tjänster för de rapporterande företagen i Sverige,
- att ge säkrare och aktuella rapporter för rapportmottagarna,
- att standarden kan göra företagen mindre beroende av programföretagen samt
- en möjlighet för programföretagen att använda erfarenheterna från Sverige till att expandera i andra länder.

Sverige blir först i världen på marknaden för finansiella företagsdata i realtid.

Erik Mjöberg

Först i världen att certifieras av XBRL International
AB XML Sweden